

Натомість виробництво продукції аграрного сектору на сьогодні не стимулюється державою, а навпаки, обтяжлива податкова політика та високі процентні ставки за кредит не сприяють стабілізації та розвитку цієї галузі.

Розробка і впровадження економічного механізму розвитку аграрного сектору, який поєднує механізми вільного ринку з державним регулюванням, дозволить підвищити ефективність функціонування аграрного сектору і сприятиме підвищенню його конкурентоспроможності.

Література

1. Кузьмін О.Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: [підручник] / Кузьмін О.Є., Горбаль Н.І. - Львів: Компакт - ЛВ, 2006. - 304 с.
2. Чернишов Р.Д. Методи вдосконалення управління конкурентоспроможністю продукції: [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://poglyad.com/students/item/11631/>

Ірина Сотник
д.е.н., доцент,
Юрій Мазін
к.е.н., старший викладач,
Сумський державний університет,
м. Суми

УДОСКОНАЛЕННЯ ЦІНОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ РЕСУРСОЗБЕРЕЖЕННЯ З УРАХУВАННЯМ ЕКОЛОГІЧНОГО ФАКТОРУ

Головним завданням реформування механізмів управління ресурсозбереженням, проголошеним пріоритетним напрямом державної політики в Україні, в контексті сталого розвитку є створення економічно сприятливого середовища для реалізації ресурсозберігаючих заходів суб'єктами господарювання. Важливим аспектом формування такого середовища є цінове регулювання ресурсозбереження шляхом підвищення цін на товари і послуги до рівня, що повністю відшкодовує еколого-економічні збитки, завдані виснаженням природних ресурсів та забрудненням довкілля у процесі антропогенної діяльності. Відповідно до [1] індекс підвищення цін з урахуванням екологічного фактора ($I_{ц}^e$) можна розрахувати таким чином:

$$I_{ц}^e = \frac{Z_{ee} + \Pi_{л} + Ц}{\Pi_{л} + Ц}, \quad (1)$$

де Z_{ee} – величина еколого-економічних збитків, що не відшкодовуються через існуючу систему платного природокористування; $\Pi_{л}$ – екологічні платежі у межах встановлених лімітів забруднення; $Ц$ – ціна продукції.

Доцільність практичного застосування формули (1) підтверджується тим, що у ціні вітчизняних товарів і послуг різних видів економічної діяльності відшкодовується від 10 до 60% еколого-економічних збитків, які завдаються довкіллю, а середній рівень відшкодування становить близько 20% [2; 3]. На основі модифікації формули (1) нами були розраховані орієнтовні індекси підвищення цін на продукцію підприємств за видами економічної діяльності ($I_{ци}^e$) в Україні, базуючись на даних 2001–2009 рр. (табл. 1). При проведенні розрахунків як ціну продукції галузі

(Ц) було прийнято ВВП за видом економічної діяльності, визначений з таблиці „витрати–випуск” відповідного року [4]. На основі таблиці розраховувалися обсяги екологічних втрат від виробництва ВВП для кожного виду діяльності за методиками, викладеними у [2]. При цьому виокремлювалася частина неврахованих у ВВП екологічних втрат як різниця між збитковою гіпотетичною та витратною оцінками втрат, оскільки витратна оцінка вже була врахована у складі ВВП. Таким чином, формула (1) набула вигляду:

$$I_{ци}^e = \frac{З_{б-еєі} - B_{еєі} + ВВП_i}{ВВП_i}, \quad (2)$$

де $З_{б-еєі}$ – збиткова гіпотетична оцінка екологічних втрат від виробництва ВВП за i -м видом економічної діяльності; $B_{еєі}$ – витратна оцінка екологічних втрат від виробництва ВВП за i -м видом діяльності; $ВВП_i$ – валовий внутрішній продукт за i -м видом діяльності.

Аналізуючи розрахункові дані, слід вказати на їх узгодження з результатами досліджень, наведених у [1] для умов України за період 1989-1990 рр. Враховуючи суттєву зміну економічних, соціальних, екологічних умов функціонування вітчизняних суб’єктів господарювання за останні двадцять років, форм статистичної звітності та погалузевого обліку даних, можна констатувати певне збереження досліджуваних тенденцій для окремих видів економічної діяльності. Зокрема, за оцінками [1] індекс підвищення цін на продукцію з урахуванням екологічного фактора у 1989-1990 рр. становив для галузей переробної промисловості в середньому 1,0149 (у 2001–2009 рр. – 1,0177). Водночас, для деяких сфер економічної діяльності (наприклад, виробництво та розподілення електроенергії, газу та води) відбулося суттєве зростання індексу цін з урахуванням екологічного фактора, наскільки це можна стверджувати з урахуванням змін, внесених до статистичної системи погалузевого обліку. На наш погляд, зазначене зростання індексів можна пояснити збільшенням питомих екологічних втрат у цих сферах діяльності внаслідок відсутності значних інвестицій у технічне оновлення основних фондів протягом 90-х рр. ХХ ст. та недостатніх їх обсягів у 2000–2009 рр., морального і фізичного зношення виробничих технологій, слабого впровадження інноваційних та ресурсозберігаючих заходів.

Таблиця 1

Орієнтовні індекси підвищення цін* на продукцію підприємств за видами економічної діяльності (розраховано за даними Держкомстату)

Вид економічної діяльності	Середній індекс
Сільське господарство, мисливство, лісове господарство, рибальство, рибництво	1,0405
Добувна промисловість	1,0478
Переробна промисловість	1,0177
Виробництво та розподілення електроенергії, газу та води	1,0651
Будівництво	1,0075
Торгівля, ремонт автомобілів, побутових виробів та предметів особистого вжитку, діяльність готелів та ресторанів	1,0055
Діяльність транспорту та зв’язку	1,0123
Інші види діяльності	1,0098

* за умови повного відшкодування екологічних втрат від виробництва ВВП в Україні та рівності попиту і пропозиції

Обчислені індекси цін з урахуванням екологічного фактора, на нашу думку, можуть використовуватися як орієнтири при плануванні і коригуванні цінової

політики держави та місцевих органів самоврядування у сфері ресурсозбереження. Винятково важливе значення вони мають при регулюванні зовнішньоекономічної діяльності, оскільки за допомогою цінового стимулювання можна суттєво змінити структуру експорту-імпорту, переорієнтувавши країну на розвиток високотехнологічних екологічно сприятливих видів діяльності.

Література

1. Мишенин Е.В. Экономический механизм экологизации производства / Е.В. Мишенин, Б.А. Семенов, Н.В. Мишенина. – Суми : ИПП “Мрия-1” ЛТД, 1996. – 142 с.
2. Методи оцінки екологічних втрат : монографія ; за ред. Л.Г. Мельника та О.І. Карінцевої. – Суми : ВТД „Університетська книга”, 2004. – 288 с.
3. Харченко М.О. Наукові основи обґрунтування підвищення еколого-економічної ефективності економічних систем : дис. канд. екон. наук : 08.00.06 / М.О. Харченко. – Суми, 2008. – 198 с.
4. <http://www.ukrstat.gov.ua>.

Ірина Спешилова

студентка,
Житомирський національний агроекологічний університет,
м. Житомир

ОЦІНКА СТАНУ ПОВОДЖЕННЯ З ВІДХОДАМИ НА ТЕРИТОРІЇ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Метою досліджень стала оцінка стану екологічної безпеки на території Житомирської області крізь призму поводження з відходами. Встановлено, що значною проблемою залишається зберігання заборонених та непридатних до використання в сільському господарстві хімічних засобів захисту рослин. В усіх 23 адміністративних районах області на території колишніх колективних сільськогосподарських підприємств зберігається 375,1 т пестицидів, які підлягають знешкодженню, з яких 179 т – невідомих, 47,1 т – заборонених до використання (хлорорганічні та фосфорорганічні препарати), 149 т – з простроченим терміном зберігання. Всі ці хімічні речовини зберігаються на 516 складах, серед яких 187 не відповідають санітарним нормам. Найбільше хімічних речовин - агрохімікатів зберігається у Черняхівському, Житомирському та Бердичівському районах.

Наразі в області нараховується 351 суб'єкт підприємницької діяльності, виробнича діяльність якого пов'язана з утворенням відходів I-III класів небезпеки. Зокрема, із загальної кількості відходів, що утворились в області у 2010 р., лише 1,5 % використовується повторно, 3,3 % знешкоджується чи знищується, решта ж передається на зберігання в місця організованого – 8,3 % та неорганізованого – 9,6 % складування.

Потребують приведення у безпечний екологічний стан звалища твердих побутових відходів в більшості населених пунктів області. На них накопичено близько 10,93 млн. т. відходів. Найбільша кількість відходів накопичена на сміттєзвалищах міст Житомира, Новограда-Волинського, Коростеня, Бердичева. Загалом під звалища відходів на території Житомирської області зайнято понад 604 га.

На території Житомирської області зареєстровані 724 діючих місць видалення відходів, на яких зберігаються відходи в обсязі, що перевищує 14055 тис. т. Найбільша кількість місць видалення відходів – 106 зареєстрована в Овруцькому